

**VAST COMITE VAN TOEZICHT OP
DE INLICHTINGEDIENSTEN**

**ACTIVITEITENVERSLAG
2000**

HOOFDSTUK 3 : DE GESCHILLEN INZAKE VEILIGHEIDSMACHTIGINGEN

1. INLEIDING

Tot voor kort bestond er in België geen gestructureerde wetgeving tot regeling van de procedure voor het uitreiken van een **'veiligheidsmachtiging'**. Niettemin werden jaarlijks duizenden **'veiligheidscertificaten'** uitgereikt.

Met de wet van 11 december 1998, die op 1 juni 2000 in werking is getreden, had de wetgever tot doel de diverse onderzoeksprocedures te uniformiseren die voorafgaan aan het uitreiken van een veiligheidsmachtiging. Voordien vonden al die procedures hun bron, naargelang het geval, in diverse internationale verordeningen, in richtlijnen van een minister of van de regering, in een koninklijk besluit van 19/12/1989 houdende organisatie van de generale staf en in een wet van 4 augustus 1955 betreffende de veiligheid van de staat op het gebied van de kernenergie ..., maar we willen geenszins beweren dat deze opsomming volledig is.

Nog meer dan voor de noodzaak om de soms tegenstrijdige bepalingen te harmoniseren, had de wetgever vooral aandacht voor het probleem van de onderzoeken die voorafgaan aan het uitreiken van deze officiële machtigingen, die de houders ervan toegang verlenen tot geclassificeerde gegevens.

Het beginsel van de wettigheid van veiligheidsonderzoeken wordt niet betwist, ook niet door het Europees Hof. Dit neemt echter niet weg dat deze onderzoeken een reële inmenging vormen in het privé-leven van de betrokkene en, bijgevolg, slechts kunnen bestaan onder de voorwaarden (arrest-SILVER d.d. 25 maart 1983) bepaald in een wet - die toegankelijk en duidelijk is (arrest-LEANDER d.d. 26 maart 1987) - of in een verwante norm (art. 8/2° van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en van de fundamentele vrijheden).

Ook de Belgische Grondwet (artikel 22) laat de inmenging in het privé-leven van de burgers alleen toe wanneer dit krachtens een wet gebeurt.

Dit was wellicht niet de voornaamste zorg van de bovengenoemde verspreide wetsbepalingen tot regeling van de voorwaarden betreffende de voorafgaande onderzoeken.

2. VERWITTING M.B.T. DE METHODOLOGIE

Teneinde deze synthese niet te verzwaren, heeft het Comité I niet de bedoeling commentaar te leveren op de wet, die 'duidelijk, volledig, toegankelijk en precies' wilde zijn (zie 'memorie van toelichting', Kamer van Volksvertegenwoordigers van België, 1193/1 1996-1997 en 1194/1 1996/1997, pagina 5), in antwoord op de gezamenlijke verwachtingen van het Europees Verdrag, de rechtspraak van het Hof te Straatsburg en de herhaalde adviezen van de Raad van State.

Niettemin heeft het Comité I, qualitate qua, de wet geanalyseerd voor intern gebruik. Dit was voor het Comité absoluut noodzakelijk, aangezien het gaat om het positief recht toepasbaar op concrete gevallen die ter beoordeling aan het Comité worden voorgelegd. Het Comité neemt zich voor deze analyse te publiceren ter gelegenheid van haar volgend rapport, na die analyse te hebben verfijnd aan de hand van de activiteiten die het Comité I, in zijn hoedanigheid van beroepsorgaan, gedurende een volledig jaar heeft uitgeoefend.

Vandaag zullen we dus uitsluitend aandacht hebben voor de wet die uit de eerste wet voortvloeit en die voortaan in het middelpunt staat van de gewone bekommernissen van het Comité I. Het gaat om de wet tot oprichting van een beroepsorgaan inzake veiligheidsmachtigingen. Het is natuurlijk geen toeval dat deze laatste wet op dezelfde datum is verschenen (op 11 december 1998) en op dezelfde dag in werking is getreden (op 1 juni 2000) als die andere wet. Het praktisch bestaan van beide wetten is immers onlosmakelijk met elkaar verbonden.

3. HUIDIGE ANALYSE VAN HET COMITÉ I

Hoewel de wetgeving ter zake nog niet zo lang bestaat, gaat er geen week voorbij zonder dat een eiser bij het Comité, in zijn hoedanigheid van beroepsorgaan, een betwisting indient met betrekking tot een beslissing van weigering, intrekking of diskwalificatie van de veiligheidsmachtiging van het gewenste niveau, genomen sinds de datum van inwerkingtreding van de wet betreffende de veiligheidsmachtigingen.

We herinneren er hier even aan dat in de oude procedure geen specifieke mogelijkheid van beroep was opgenomen. Dit leidde tot een graad van ontevredenheid – al dan niet terecht – waarvan we pas vandaag een duidelijk beeld beginnen te krijgen.

Natuurlijk kon een burger die vond dat hij werd benadeeld door een beslissing van weigering of van intrekking, aangenomen dat de bewuste beslissing ongegrond was, of zelfs door het uitblijven van een beslissing, de zaak aanhangig maken bij de rechtbank van eerste aanleg en aanvoeren dat er een fout was begaan als gevolg waarvan hij schade had geleden. Op die manier kon hij, indien het gerecht vaststelde dat de vermeende fout werkelijk was begaan, de uitspraak van een veroordeling tot het betalen van een materiële schadeloosstelling verkrijgen.

Ook al leidt het geschil inzake de schadeloosstelling in deze jurisdictionele logica tot een vermogensrechtelijke compensatie, een veiligheidsmachtiging wordt nog steeds niet uitgereikt. Bijgevolg krijgt de kandidaat geen toegang tot de functie waarvoor een veiligheidsmachtiging is vereist. Het Comité I heeft echter geen kennis gekregen van een geval dat definitief ten gronde werd beslecht op de datum van het afsluiten van dit verslag, zijnde op 4 januari 2001.

Het resultaat was nagenoeg hetzelfde indien dezelfde burger zich wendde tot het Comité I, toen dit Comité nog geen jurisdictionele bevoegdheid genoot. In dit geval werd de betwisting neergelegd op grond van een administratieve klacht en verrichtte het Comité I, in zijn hoedanigheid van controleorgaan, een controleonderzoek teneinde een eventuele disfunctie aan het licht te brengen.

Toch kon de burger, aangenomen dat de redenen van zijn klacht relevant waren, van het Comité I als controleorgaan niet meer verwachten dan een vertrouwelijk rapport waarvan de inhoud strikt was voorbehouden voor de toezichthoudende minister en de parlementaire opvolgingscommissie.

Bovendien is het Comité I niet de natuurlijke bestemming van de informatie betreffende eventueel genomen maatregelen, en was het dat wel geweest, dan nog zou het niet bevoegd zijn om die informatie bekend te maken.

Deze handelwijze leidde voor de klager dus evenmin tot de beoogde oplossing, d.i. een nieuw onderzoek van zijn dossier met het oog op de uiteindelijke uitreiking van de gewenste veiligheidsmachtiging.

Met betrekking tot de rechtspraak van de Raad van State verwijst het Comité I naar de analyse die het al heeft gepubliceerd (Jaarverslag 1995, pagina's 114 tot 139). De bovengenoemde wet van 11 december 1998 tot oprichting van een beroepsorgaan inzake veiligheidsmachtigingen, en haar uitvoeringsbesluit d.d. 24 maart 2000 hebben de procedure voor het regelen van de betwistingen geregeld op jurisdictionele wijze.⁽¹⁾

Nog andere concrete voorwaarden illustreren deze formele aard, maar het heeft geen zin ze hier in detail te beschrijven. Indien nog niet iedereen overtuigd is, volstaat het te verwijzen naar de commentaren op de artikelen van het wetsontwerp (nr. 1194/1), en in het bijzonder artikel 3 §2, die duidelijk blijk geven van de wil op die manier een jurisdictioneel orgaan onafhankelijk van de wetgevende macht te creëren, aan dewelke het Comité I normaal is onderworpen in zijn hoedanigheid van controleorgaan.

Als beroepsorgaan is het Comité I duidelijk zijn beslissing verschuldigd aan een geïndividualiseerd burger.

Het conflict wordt dus wel degelijk op jurisdictionele wijze geregeld, maar daar stopt elke vergelijking met het klassieke juridisch systeem. Het toepassingsgebied van het beroep wordt immers strikt afgebakend door specifieke bepalingen die ondenkbaar zijn in het gemeen recht.

Bijvoorbeeld: het beroep staat niet open wanneer de eiser zich bevindt in het geval beschreven in artikel 16 §1 lid 3 van de bovengenoemde wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, nl. indien hij - op eender welk ogenblik - zijn instemming om een veiligheidsonderzoek te ondergaan of houder te zijn van een veiligheidsmachtiging heeft ingetrokken.

Of nog: artikel 5 §2 lid 4 van de bovengenoemde wet van 11 december 1998 tot oprichting van een beroepsorgaan inzake veiligheidsmachtigingen bepaalt dat informatie ingewonnen binnen het kader van het veiligheidsonderzoek, op het initiatief van een lid van de inlichtingendienst die het onderzoek heeft uitgevoerd, niet aan de eiser wordt meegedeeld, en **evenmin aan het**

(1) Het Comité I / beroepsorgaan wordt voorgezeten door een magistraat; het verzoekschrift wordt ingediend per aangetekend schrijven; termijn van verval van één maand vanaf de schriftelijke kennisgeving van de weigering of de intrekking door de veiligheidsofficier; de onmisbare formele stukken en, eventueel, eender welk document dat voor de zaak nuttig wordt geacht, als bijlage bij het verzoek, worden aan het beroepsorgaan bezorgd; het beroepsorgaan ontvangt het volledige onderzoeksdossier op initiatief van de veiligheidsoverheid binnen de vijftien dagen na de kennisgeving aan deze overheid, door de griffier, van het ingediende beroep; neerlegging van het genoemde dossier op de griffie; inzage van het dossier door de eiser en/of zijn advocaat gedurende vijf werkdagen; bepaling van een rechtsdag; eventueel verhoor of verhoren; verplichting uitspraak te doen binnen een termijn van zestig dagen vanaf het indienen van de vordering, betekening, alomtegenwoordige regel van de motivering (vanaf het verzoek tot de definitieve beslissing van het beroepsorgaan, gaande via de akte van weigering of intrekking, de 'tussenbeslissingen'...) enz.

(collegiaal) beroepsorgaan indien de voorzitter van dit orgaan daarmee instemt na het diensthoofd te hebben gehoord, gelet op de noodzaak de bronnen of de persoonlijke levenssfeer van derden te beschermen of rekening houdend met de uitvoering van de opdrachten van de dienst.

In verband hiermee, ter uitvoering van de bepalingen van artikel 5 §3 van de bovengenoemde wet van 11 december 1998 tot oprichting van een beroepsorgaan inzake veiligheids-machtigingen, kan het beroepsorgaan intern beslissen, **op initiatief van een inlichtingendienst**, dat bepaalde informatie ontoegankelijk zal blijven voor de eiser en voor zijn advocaat, wegens dezelfde criteria inzake bescherming als beschreven in de vorige paragraaf.

Bovendien, indien de informatie afkomstig is van een buitenlandse inlichtingendienst, beslist de nationale inlichtingendienst die het veiligheidsonderzoek heeft verricht - **alleen** - over de niet-inzage.

Tot slot bepaalt artikel 5 §2 lid 3 dat, geconfronteerd met een verzoek tot aanvullende inlichtingen uitgaand van het beroepsorgaan op grond van artikel 5§2 lid één van de bovengenoemde wet van 11 december 1998 houdende oprichting van een beroepsorgaan inzake veiligheidsmachtigingen, dat de leden van de inlichtingendienst die het onderzoek heeft verricht zich mogen beroepen op het geheim van het onderzoek om vrijgesteld te worden van de verplichting **aan het beroepsorgaan zelf** de inhoud te onthullen van 'geheime informatie die *betrekking heeft op een nog lopend opsporings- of gerechtelijk onderzoek*' ⁽²⁾.

Al deze beslissingen 'alvorens recht te doen', die respectievelijk worden genomen door het beroepsorgaan, zijn voorzitter alleen of de diensten zelf en die betrekking hebben op het verstrekken van informatie (die daadwerkelijk in het bezit is van de inlichtingendiensten), zijn voor **geen enkel beroep** vatbaar, of ze nu gericht zijn tot de eiser alleen of tot de eiser en het beroepsorgaan samen, of nog tot de dienst die het onderzoek heeft gevoerd. Beroep is evenmin mogelijk tegen de definitieve beslissing van het Comité I als beroepsorgaan.

We stellen vast dat we hier ver verwijderd zijn van de beginselen van het gerechtelijk recht. Zonder de hierboven genoemde wetsbepalingen alle afzonderlijk en systematisch te gaan analyseren, kunnen we in het algemeen onthouden dat de wetgever op dit domein de bedoeling had de onthulling te voorkomen van informatie die schadelijk kan zijn voor de behoorlijke bescherming van de bronnen, voor de persoonlijke levenssfeer van derden en voor de uitvoering van de opdrachten van de inlichtingendiensten. Daartoe creëerde de wetgever een procedure die in principe uitsluitend tot doel had een individueel verhaalmiddel aan te reiken. '*De door de regering gekozen oplossing wil een evenwicht tot stand brengen tussen de rechten van de verdediging en de vereisten inzake de bescherming van de bronnen en van de nationale veiligheid*' (1193/1-96/97 en 1194/1 -96/97 - art.5, p. 23.)

Door de procedure om te keren heeft men duidelijk voorrang gegeven aan het mogelijke risico van de onwettige toegang tot de geclassificeerde informatie, die bijzonder schadelijk kan zijn voor de natie.

⁽²⁾ Het principe van het geheim van het gerechtelijk onderzoek, dat zo op opportune wijze wordt aangevoerd, zorgt niet voor problemen, maar dit geldt niet noodzakelijk met betrekking tot de beoordeling van wat daadwerkelijk 'betrekking heeft' op een geheim van een nog lopend gerechtelijk onderzoek. In verband hiermee heeft het Comité I de onderzoeksdiensten aanbevolen deze bepaling niet blind toe te passen en, in geval van twijfel (die natuurlijk ten goede komt aan het geheim van het onderzoek), de zaak voor te leggen aan de onderzoeksrechter die met het onderzoek is belast en die, volgens het Comité I althans, als eerste bevoegd is om een onderscheid te maken tussen informatie die door het geheim van het onderzoek wordt gedekt en informatie waarvoor dat niet het geval is.

Het lijkt wel of dat bewust werd gedaan, aangezien het beroepsorgaan vandaag de dag, in strikte toepassing van de wet, en met een gecontroleerd veiligheidsniveau, een dossier met geclassificeerde informatie ter beschikking stelt van eisers en/of hun raadsman, die hypothetisch gesproken niet bewijzen dat ze een veiligheidsmachtiging van het overeenstemmende niveau bezitten, waartoe ze onder andere omstandigheden dan het indienen van beroep nooit toegang zouden krijgen.

Deze paradox is het gevolg van de voorrang die tot op zekere hoogte aan de individuele rechten van de verdediging wordt gegeven. Daartegenover staat dat deze situatie kan worden gecorrigeerd door de hierboven beschreven mogelijkheden, voor diverse betrokkenen, om het dossier ten dele te censureren of slechts de gedeeltelijke inzage ervan toe te staan.

Het Comité I had voorheen nog nooit volledig toegang gekregen tot eender welk onderzoeksdossier van een inlichtingendienst. Bijgevolg heeft het deze dossiers pas voor het eerst gezien op het ogenblik van het eerste beroep en de eerste beslissing van weigering/intrekking door de veiligheidsoverheid.

Op de datum waarop dit rapport werd afgesloten, d.i. op 4 januari 2001, waren twintig beroepen neergelegd, het eerste op 31 augustus 2000.

Onder de zaken waarin op 4 januari 2001 een beslissing was genomen, onderscheiden we : twee gevallen waarin werd beslist dat het beroepsorgaan niet bevoegd was, één waarin het beroep niet ontvankelijk was, acht waarin het beroep ontvankelijk was maar niet gegrond, één waarin het beroep ontvankelijk en gegrond was en waarin bijgevolg de beslissing van weigering/intrekking nietig werd verklaard en de uitreiking van de veiligheidsmachtiging werd uitgesproken, en tot slot nog vier gevallen waarin het dossier naar de veiligheidsoverheid werd verwezen voor aanvullend onderzoek en het nemen van een nieuwe beslissing door deze overheid.

In 9 van de bovengenoemde 20 dossiers werd de eiser bijgestaan door een advocaat. In één van die 20 dossiers is een vakbond tussengekomen.

Aangezien de referentieperiode te kort is, kunnen we nog geen statistische gevolgtrekkingen maken. We kunnen hoogstens opmerken dat de drempel van twintig beroepen per jaar, waarmee rekening werd gehouden bij de voorbereidende werkzaamheden en dit wellicht op grond van (moeilijke) ramingen van de diensten zelf, momenteel ruimschoots wordt overschreden.

De toekomst moet uitwijzen of deze tendens, na een proefperiode voor het beroepsorgaan, een dalende lijn zal vertonen of zich integendeel zal voortzetten. In dit laatste geval moet men nagaan of het Comité I over voldoende middelen beschikt om deze opdracht uit te voeren, naast zijn andere opdrachten.

Volledigheidshalve moeten we preciseren dat de meeste beroepen die tot op vandaag zijn ingediend betrekking hebben op een beslissing van de ADIV in zijn hoedanigheid van veiligheidsoverheid. In deze hoedanigheid is de ADIV bevoegd niet alleen 'voor de personen die ressorteren onder de minister van Landsverdediging', maar ook 'voor de kandidaten voor een betrekking binnen het ministerie van Landsverdediging' (art. 15, 2° van de wet d.d. 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen). Dit is met grote voorsprong de grootste groep houders van een machtiging.

Deze eerste beschouwingen hebben dus vooral betrekking op dossiers opgesteld door de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid.

Een eerste vaststelling van het Comité I, in zijn hoedanigheid van beroepsorgaan, heeft betrekking op de manier waarop de beroepen worden neergelegd. Weinig eisers leven nauwgezet de vormen na die worden voorgeschreven in het bovengenoemd koninklijk uitvoeringsbesluit d.d. 24 maart 2000 tot regeling van de rechtspleging voor het beroepsorgaan inzake veiligheidsmachtigingen. Bijgevolg betroffen de eerste beraadslagingen van het Comité I, in de bovengenoemde hoedanigheid, natuurlijk de ontvankelijkheid van de beroepen.

Bij gebrek aan duidelijke richtlijnen in die zin van de wetgever, kon het Comité I in de meeste gevallen niet anders dan besluiten dat het beroep ontvankelijk was op grond van een interpretatie conform de theorie van de nietigheden in het gerechtelijk recht. We kunnen natuurlijk niet uitsluiten dat deze theorie in de toekomst nog zal wijzigen, naar het voorbeeld van om het even welke doctrine of rechtspraak.

Een tweede vaststelling betreft de (vereiste) motivering van elke beslissing door de veiligheidsoverheid. In die motiveringen is er heel vaak sprake van integriteit, loyauteit, eerbaarheid en betrouwbaarheid. Voor het Comité I was het al gauw duidelijk dat de criteria van eerbaarheid, loyauteit en, tot op zekere hoogte, integriteit niet automatisch passend waren en dat hun systematisch gebruik de behoorlijke motivering van de beslissing eerder in de weg stond.

Wat is er immers meer vatbaar voor discussie dan het begrip eerbaarheid, dat evolueert met de tijd en volgens de cultuur? En wat te denken van de 'loyauteit', bijvoorbeeld in een internationale geïntegreerde militaire context? Welk noodzakelijk verband zou er automatisch bestaan tussen een strafrechtelijke veroordeling, bijvoorbeeld, die iemand in het verleden heeft opgelopen en de integriteit die hij vandaag heeft teruggewonnen?

In deze omstandigheden, en aangezien het Comité I van tijd tot tijd geconfronteerd wordt met een beroep dat wellicht eerder wordt ingediend in een reactie van afwijzing van de meegedeelde motivering dan werkelijk krachtens een bezwaar ten gronde, heeft het er de voorkeur aan gegeven vooral aandacht te besteden aan het vierde criterium dat gewoonlijk wordt meegedeeld, nl. dat van de betrouwbaarheid.

Is de beoordeling van dit criterium uiteindelijk niet het hoofddoel van deze veiligheidsonderzoeken: nagaan in welke mate een persoon die toegang heeft tot geclassificeerde informatie bekwaam is om die informatie alleen te gebruiken in strikte uitvoering van de heersende veiligheidsregels.

Op deze manier bekeken zijn de eerste drie criteria geen (collaterale) criteria meer krachtens dewelke de veiligheidsmachtiging wordt toegekend of afgewezen, maar (ondergeschikte) instrumenten waarmee het criterium 'betrouwbaarheid' wordt gemeten. Wat er ook van zij, de beschouwingen hierover zullen zeker nog wijzigen.

Een derde vaststelling heeft betrekking op de inhoud van bepaalde dossiers. Het beroepsorgaan heeft de indruk dat sommige dossiers onvolledig zijn en soms zelfs materiële fouten bevatten.

Dit is des te meer onaanvaardbaar indien de informatie in deze dossiers, soms onvermijdelijk, op het randje van het gerucht ligt. Het beroepsorgaan is dan ook de mening toegedaan dat in deze gevallen, wanneer er twijfel is over de inhoud van doorslaggevende elementen in het dossier – en meestal wordt dit al duidelijk bij lezing van de eerste bladzijden –, de veiligheidsdienst die het

onderzoek voert , de kandidaat zou moeten uitnodigen om hem te verhoren, vóór een beslissing wordt genomen betreffende deze persoon.

Een vierde vaststelling betreft de foute benadering die meestal wordt gehanteerd door de personen met betrekking tot dewelke het Comité I in zijn hoedanigheid van beroepsorgaan een beslissing moet nemen. Het ligt blijkbaar niet voor de hand dat het beroepsorgaan zich niet laat leiden door een logica van repressie. Toegegeven, de - onvermijdelijke - verwijzing naar strafrechtelijke omstandigheden die een doorslaggevend deel van het dossier vormen, draagt er niet toe bij vlot aan te nemen dat repressie niet het doel is van het Comité I.

Omgekeerd is het voor de eisers niet evident toe te geven dat de wet van hen geen houders maakt van een subjectief recht om een veiligheidsmachtiging te verwerven. Dit valt echter gemakkelijk te begrijpen wanneer men weet dat de definitieve weigering van een veiligheidsmachtiging, waartegen geen beroep mogelijk is, bijzonder ernstige gevolgen kan hebben voor de eisers, zoals daar zijn: intern verlies van geloofwaardigheid, mogelijk uitstel van bevordering, verlies - soms aanzienlijk- van inkomsten, overplaatsing naar een militaire basis die verder van de woonplaats is verwijderd, met alle familiale gevolgen vandien...

We kunnen dus nooit genoeg herhalen dat, krachtens de wet, het onvermijdelijk logisch gevolg van het recht op beroep voor een afgewezen kandidaat, d.i. het **individueel** tegenwicht dat in het verleden ontbrak, niets anders is dan het **collectief** recht op de veiligheid van de geclassificeerde informatie en, achter dit geheim, van de collectiviteit die erdoor wordt beschermd.

Van zijn kant probeert het Comité I te doen inzien dat het, wanneer het bijvoorbeeld rekening houdt met betekenisvolle strafrechtelijke veroordelingen in het verleden, die verband houden met de algemene betrouwbaarheid van een individu, de betrokkene niet een tweede keer veroordeelt ('non bis in idem') door hem de toegang tot de gewenste veiligheidsmachtiging te weigeren.

Het Comité I houdt zo goed als mogelijk rekening met alle pro's en contra's bij het beoordelen van de individuele rechten enerzijds en het recht van de collectiviteit anderzijds om te kunnen beschikken over houders van geclassificeerde informatie (waarvan de onthulling de natie ernstig nadeel kan berokkenen) en die kunnen bewijzen dat ze de grootst mogelijke beproefde betrouwbaarheid bezitten.

Nog in verband hiermee vindt het Comité I, in zijn hoedanigheid van beroepsorgaan, dat de ratio legis vereist dat de **individuele materiële voordelen** die eventueel het gevolg zijn van het bezitten van een veiligheidsmachtiging moeten wijken voor het **collectief materieel nadeel** dat kan voortvloeien uit de schadelijke onthulling door een houder, van wie de betrouwbaarheid niet voldoende op de proef is gesteld, van geclassificeerde informatie aan een persoon met kwade bedoelingen.

Een laatste vaststelling heeft betrekking op de wil waarvan de SGR onmiddellijk blijk heeft gegeven om de nieuwe verplichtingen ter zake waarmee de wet deze dienst belast, te goeder trouw en zo doeltreffend mogelijk uit te voeren. Het is niet overdreven te stellen dat de hoeveelheid werk in belangrijke mate is toegenomen en dat de huidige opvolging, d.w.z. conform de wet van 11/12/1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, van het personeel bovendien een reële inspanning tot aanpassing vergt in vergelijking met de werkwijze in het verleden.

Op een voorbereidende vergadering werd gesteld dat de diensten vandaag de dag blijk moeten kunnen geven van overtuigingskracht, terwijl het vroeger voldoende was dat ze afdoende argumenten aanvoerden. De marge tussen beide houdingen is recht evenredig met de inspanning die van het personeel wordt verwacht.

In de rand van het eigenlijke probleem zou nog een andere vaststelling, waarover momenteel wordt nagedacht, zich op termijn kunnen opdringen: de typologie van de militaire activiteiten waarvoor momenteel een veiligheidsmachtiging is vereist, geldig in vredes- en in oorlogstijd, lijkt te moeten worden herzien en zou bovendien van tijd tot tijd herzienbaar moeten zijn, niet alleen m.b.t. het veiligheidsniveau dat volstaat voor de bewuste activiteit maar ook m.b.t. het aantonen dat een veiligheidsmachtiging voor diezelfde activiteit vereist is.

Uit de huidige ervaring van het Comité I, die weliswaar heel beperkt is, blijkt immers dat voor sommige functies, door een gebrek aan herevaluatie, een te hoog niveau van veiligheid in stand wordt gehouden in vergelijking met de dagelijkse praktijk van die functies.

Het is dan ook niet uitgesloten dat het Comité I, deze keer in zijn hoedanigheid van controleorgaan van de ADIV, bijvoorbeeld aandacht besteedt aan de statistieken van de functies waarvoor een veiligheidsmachtiging is vereist en waarvoor men, binnen de strijdkrachten, geen houders vindt, in elk geval niet binnen de termijn gewenst met het oog op de inzetbaarheid van de strijdkrachten.

Men zou ook kunnen overwegen, voor zover dat mogelijk is, het probleem van de veiligheidsmachtigingen aan bod te laten komen in de rekruteringsfase, al was het maar in de vorm van een evaluatie, door een lid van de ADIV, van de risico's inzake de carrière die gepaard gaan met de mogelijkheid, die in deze fase reeds kan worden voorzien, dat de veiligheidsmachtiging, die bij sommige eenheden ambtshalve quasi onmisbaar is, in een latere fase wordt geweigerd.

Deze aan de rekrutering voorafgaande evaluatie zou op basis van het dossier kunnen plaatsvinden en ter kennis van de kandidaat kunnen worden gebracht.

Bij gebrek aan een dergelijke evaluatie zou op initiatief van een lid van de ADIV kunnen worden verwezen naar het risico voor de carrière, nadat tijdens het voorafgaand interview materiële elementen vrijwillig werden onthuld (na uitdrukkelijk verzoek daartoe, met toelichting, om te vermijden dat de ondervraagde persoon zich terughoudend opstelt of een valse verklaring aflegt, hetgeen eigen is aan de menselijke aard).

Welke procedure uiteindelijk ook wordt toegepast, en met betrekking tot dewelke het Comité I trouwens niet bevoegd is, de kandidaat zou dan tenminste in staat zijn rekening te houden met dit risico bij het uitstippelen van zijn carrière. Wellicht zou hij zich dan eerder kandidaat stellen voor andere functies dan voor de functies waartoe hij wel eens - al dan niet tijdelijk- geen toegang zou kunnen krijgen, gelet op het (tijdelijk) veiligheidsrisico dat zijn dossier, van in het begin en objectief gezien, inhoudt in het licht van de nieuwe wet.

Deze voorafgaande evaluatie zou natuurlijk extra inspanningen vergen van de ADIV, maar zou er wellicht toe bijdragen te voorkomen dat bepaalde zaken uit frustratie, wat zeer schadelijk is voor de kwaliteit van de latere dienst, bij het beroepsorgaan aanhangig worden gemaakt door eisers die gegriefd zijn omdat ze een activiteit moeten onderbreken waarin ze veel van zichzelf hadden gelegd en die, in sommige gevallen, precies geschikt leek om opnieuw voldoende betrouwbaarheid te herwinnen.

Dit zou kunnen helpen om te voorkomen dat bepaalde functies, waarvoor niet onmiddellijk een geschikte kandidaat wordt gevonden die de vereiste veiligheidsmachtiging kan bezitten, gedurende lange tijd vacant zijn, wat nadelig is voor de goede organisatie van de Belgische strijdkrachten, des te meer omdat het Comité I momenteel vaststelt, ter gelegenheid van zijn opeenvolgende verhoren, dat de periode tijdens dewelke een functie vacant is wordt verlengd met de tijd die de kandidaat nodig heeft om zijn beroep uit te oefenen (d.i. dertig dagen), alsook met de tijd die het beroepsorgaan nodig heeft om een beslissing te nemen (d.i. nog eens zestig dagen).

Anderzijds zou het aantal onderzoeken afnemen, aangezien aanvragen tot het verkrijgen van een veiligheidsmachtiging niet langer, zoals dat nu wel het geval is, zouden worden ingediend hoewel men van in het begin al geen enkele kans op slagen heeft, omdat men niet op de hoogte is van de tenietdoende materiële elementen die de uitreiking verhinderen. Tot mislukken gedoemde beroepen zouden verdwijnen, bij gebrek aan voorwerp vanwege mogelijke eisders, die tegelijk minder talrijk zullen zijn, maar tevens beter op de hoogte zullen zijn van alle risico's die het resultaat van het ingediende beroep kunnen beïnvloeden.

Een daling van het aantal veiligheidsonderzoeken, gepaard gaand met een vermindering van het aantal bijkomende opdrachten bevolen door het beroepsorgaan binnen het kader van het onderzoek van het beroep, zou misschien een compensatie kunnen zijn voor de hierboven genoemde extra investering in tijd, met als 'bonus' een daling van het aantal gevallen van professionele demotivatie en een snellere rotatie van de beveiligde functies.

* * *

Hoewel het in deze niet handelt om een onderzoek in strikte betekenis, werd deze analyse voorgelegd aan de ministers van Landsverdediging en Justitie op 19 maart 2001.

Op datum van 25 april 2001 zond eerstvermelde een brief aan het Comité I waarin hij de nieuwigheid van de materie onderlijnde, hij vestigde ook de aandacht op de natuurlijke evolutie van de procedure, het verruimde debat binnen de Strijdkrachten bij het opstellen van een typologie en het vaststellen van een carrière-risico bij de aanwerving. Tot slot geeft hij blijk van tevredenheid bij de vaststelling van de goodwill waarvan de ADIV blijk geeft bij de uitoefening van zijn nieuwe verplichtingen.

De minister van Justitie heeft geen opmerkingen bekendgemaakt.